

احمد کسروی

واژه نامه زبان پاک

نیکی و آراستگی خود دلبستگی نماید و در بند نام نیک باشد (مرد آزمیست و بکسی آزار نرساند)

آزمند - حریص .

آسایش - رفاه ، راحتی

آسمانه - سقف

آسیب - آفت

آغازیدن - شروع کردن ، شروع شدن

آغالانیدن - تحریک کردن ، بشورش داشتن

آفرش - خلقت آفرینش (اسم مصدر از آفریدن)

آفرنده - خالق ، آفریننده

اک (ak -) این پسوند معنی « آنچه کنند » را رساند .

همچون « خوراک » که بمعنی « آنچه خوردند » است . نیز میتوان از آن واژه های آموزاک، داراک ، خاناک و مانند اینها پدید آورد

آک - عیب پیش از گزیدن این واژه « آهو » بمعنی عیب

بکار برده می شد ولی چون آن نام جانوری نیز می باشد سپس « آک » بجای آن بکار برده شد.

آکمند - معیوب ، عیب دار

آکندن - پرکردن

آگاه - مطلع ، با خبر

آگاهانیدن - مطلع گردانیدن

آگاهی - اطلاع خبر (آگهی سبک شده آن است)

آگهی نویسی - خبر نگار

آلودن - آلوده کردن

آمرزش - عفو، چشم پوشی از گناه کسی

آمرزگار - عفو کننده

آمرزیدن - عفو کردن ، از گناه کسی چشم پوشیدن

آ

آبخست - (abxodt) جزیره ، خشکی میان آب

آتشدان - منقل .

اچ (ach -) این پسوند برای پدید آوردن نام « افزار یک

کاری » می باشد . همچون « شکنج » افزار شکستن ، جنگاچ ، نویساج ، کوبچ ، سنجاچ و مانند اینها نیز میتوان بکار برد .

آخشیج - ضد ، نقیض - « گاهی در معنی عنصر نیز بکار رفته است »

اد - (ad -) این پسوند (با هم بودن چند کسی را

برای کاری) رساند . مانند (نویساد) بمعنی هیئت تحریریه . واژه های بسیاری از این پسوند توان ساخت همچون : نوزاد ، سکالاد ، کوشاد و رزاد و مانند آن .

آدمیگری : انسانیت ، داشتن خیم های انسانی

آدینه - جمعه .

ار (ar -) این پسوند (بسیاری یک کار) را رساندن ،

همچون (کشتار) که بمعنی کشتن بسیار است هم - چنان واژه های دیدار ، رفتار ، گفتار ، جستار و مانند اینها ، واژه های خریدار و گرفتار بغلط در معنی (خرنده) و (گرفته شده) بکار میروند .

آراستن - چیزی را راست گردانیدن و خوبیهایی بآن

افزودن . زینت کردن (با افزودن چیزهایی) با « پیراستن » سنجیده شود

آرایه - زیور ، آنچه برای آراستن بکار رود . اکنون بآن

پیرایه میگویند که پیداست غلط است .

آرمان - آرزوی بزرگ ، ایده آل .

آز - حرص ، گرایش بیش از اندازه به چیزی

آزار - اذیت

آزارا - موزی .

آزرم - شرف ، بایستگی بنام نیک خود ، کسی به

آموزاک (آموز + اک) آنچه آموزند ،

تعلیمات

آمیغ - حقیقت ، راست یکچیز ، یکچیز همچنانکه هست
(گاهی هم راستی در همین معنی بکار رفته .)

آمیغ پژوهی - حقیقت طلبی

آنگاه - بمعنی آهنگام است (شما پول بدست
آور آنگاه توانی خانه ای خرید)

آوازه - شهرت ، معروفیت

آهسته - آخشیج تند ، بطی

آهنگ - قصد ، اراده

آهیختن - کشیدن و بیرون آوردن مانند « شمشیر »

آیفت - حاجت (که از کسی خواسته شود)

آیین - شریعت ، سنت ، قاعده همگانی بزرگ

الف

ابزار - الت ، افزار ، وسیله

ابزار سازی - صنعت

ارج - قدر ، اهمیت

ارجدار - با قدر با اهمیت

ارجشناسی - قدر شناسی

ارجمند - با قدر ، با اهمیت ، کسی است که خود دارای ارج
باشد (فلان دانشمند است و مرد ارجمندیست)

ارزش - قدر و قیمت (با بها فرق دارد)

ارمغان - هدیه

اروپاییگری - پیروی از آیین و آداب اروپاییان
کردن و هوادار آن بودن ، غرب زدگی

ازانا - ازاننده ، مالک

ازانشی - مالکیت

ازانیدن - (uzanidun) مالک شدن ، تملک

استردن - (ostordun) پاک کردن ، محو کردن

استره - تیغ سلمانی (افزار استردن) (در باره معنی

های گوناگون « ه » . « ک » کافنامه دیده شود)

استوار - محکم

افزار - رویه دگر ابزار است

افسانه - داستان دروغ و خیالی

اکنون - حال ، حاضر (اصطلاح دستوری)

معنی خود را نیز دارد.

اگر - برای شرطست و در جایی آورده شود که

بودن چیزی در آینده دانسته نیست . (اگر مهمانی رسید در
برویش باز کنید)

اگرچه - اگر هم ، بکار بردن آن در معنی « با آنکه » غلط
است. « اگرچه » را باید در کارهای آینده که بودنش و نبودنش
نا دانسته است بکار برد (دستگیری از بینوایان دریغ ندار اگر
چه خود دست تنگ باشی)

امید مند - امیدوار

انبوه - جمع کثیر . عده بسیار

انبوهی - کثرت ، شلوغی

انجامیدن - پایان پذیرفتن (در برابر آغازیدن)

اند - مقدار (گاهی بمعنای « خرده » میاید مانند سی و اند
سال پیش ، که اکنون گفته می شود « سی و خرده یی سال پیش
»)

اندازه داری - اقتصاد ، عقل ، معاش

اندام - عضو (بدن ، اداره ، موسسه . هیئت)

اندرز - سخنان پند آمیز - اندز با پند کمی
جدایی دارد : « تو پدر من و توانی بمن پندید » ، « اندزهای ترا
فراموش نکردم »

اندک - (اند + ک) مقدار کم

اندی - مقداری

اندیشه - فکر ، تفکر

انگار - (engar) فرض

انگاره - فرضیه

انگاریدن - (انگاشتن) فرض کردن ، بودن چیزی
را باندیشه گرفتن و دانستن که بدانگونه نیست

انگین - غسل

انگیزش – تحریک

انگیزه – محرک ، باعث ، آنچه کسی را بیک کاری بر می انگیزد.

انگیزتن – (انگیزیدن) باعث شدن ، کسی را بکاری وا داشتن

ب

باختر شمال (چهل مقاله گفتار چهار سو دیده شود)

باده – مشروب ، می

باده خوار – میخواره

بارده – حاصلخیز

باری – اقلا ، لااقل (با دست کم فرق دارد) در زبان پاک بمعنی « بهر جهت » بکار نمی رود

باریک بین – دقیق

باریک بینی – دقت

باز – باینطرف (از صد سال باز ، از صدسال پیش باینطرف)

باز ایستادن – خود داری کردن ، امتناع کردن

باز بسته – منوط

باز پرس – مستنطق

باز تاب – انعکاس نور

باز جو – مفتش

باز داشتن – مانع شدن ، بازداشت کردن

باز گشت – مراجعت

باز گشتن – مرجعت کردن (در این معنی بر گشتن غلط است)

باز گفتن – نقل کردن

باز نمودن – بیان کردن ، روشن گردانیدن مطلبی

باز نوشتن – پاکنویس کردن

باستان – قدیم

باشا – (باشنده) حاضر ، موجود

باشد – تواند بود ، شاید (شاید در این معنی غلط باشد)

باشندگان – موجودات ، حاضران (حضار)

باشنده – موجود ، حاضر

باطیگری – کیش باطنی « اسماعیلی » داشتن و هواداران بودن (کتاب راه رستگاری دیده شود)

باک – توجه بخطر و زیانهای احتمالی (بی باک یعنی کسی که بی توجه بخطر و زیانهای احتمالی بکاری پردازد)

بالیدن – بلند شدن ، قد بر افراشتن

بامداد – صبح

باور – عقیده

باهماد – (با هم + اد) (bahumad) (بروزن باسواد) جمعیت ، حزب ، (دسته ای که با هم اندیشه و آرمان یکی کرده برای رسیدن بههدف متحد شده باشند)

با همی – اتحاد

با همیدن – متحد شدن ، آرمان و اندیشه را یک گردانیدن و بهم پیوستن

بایا – (باینده) وظیفه ، واجب

بایستن – واجب بودن

بخشش – قسمت ، تقسیم (در معنی رحم باید بخشایش گفت)

بخشودن – (بخشاییدن) رحم کردن

بخشیدن – تقسیم کردن (اینرا نباید در معنی « آمرزیدن » یا « دادن » بکار برد)

بخود – خود بخود

بد آموز – کسی که چیزهای بد و دور از حقیقت یاد دهد ، گمراه کننده

بد آموزی – آموختن چیزهای بد و گمراه کننده

بد خواه – خائن ، دارای سوء نیت

بد خواهی – خیانت ، سوء نیت

بدرود – خدا حافظی ، سلامت

بد فهمی – سوء تفاهم

بد گمانی – سوء ظن

بد نهاد – دارای نهاد بد ، بد سرشت نانجیب

بکار بستن – اجرا کردن، عمل کردن	بدیده گرفتن – در نظر گرفتن
بگردن گرفتن – قبول (مسئولیت یا شغل) کردن	بر آشتن – تغییر کردن، خشمناک شدن
بلهوس – (bolhuvus) هوسبازی، دارای هوسباز بسیار	بر آغالانیدن – تحریک کردن و بروی کسی برخاستن و هایپروی و دشمنی کردن
بمزد دادن – کرایه دادن	براست داشتن – تصدیق کردن
بمزد گرفتن – کرایه کردن	بر انگیخته – راهنما، کسی که برای راهنمایی بشر برخاسته
بندواژه – حرف (اصطلاح دستوری)	بر تافتن – تحمل کردن، از «تاب» بمعنی تحمل گرفته شده
بنیاد – اساس	برخ – (burx) (بروزن چرخ) حوزه، بخش کوچکی از یک باهماد
بنیک داشتن – تحسین کردن	بر خاستن – بلند شدن و ایستادن، اقدام کردن، سرچشمه گرفتن
بوارونه – بر عکس	بر خوردار – متمتع
بوزینه – میمون (بطور کلی)	بر خور داری – تمتع
بوژه – مخصوصا، بخصوص	برد بار – صبور، متحمل
بها – قیمت (برای دانستن فرق آن با «ارزش» باید توجه داشت که مثلا اگر بهای کتابی ۱۵۰ ریال باشد تواند بود که هیچ ارزشی ندارد و یا کتابی با ۲۰ ریال بها تواند بود که ارزش فراوانی دارد) نوشتن آن برویه «بها» غلط است	بر کناری – عزل، خلع
بهائیگری – کیش بهایی داشتن و هوادار آن بودن	بزنده – مجرم
بهبود – شفا (افزودن «ی» باین واژه (بهبودی) غلط است)	بزه – (bezah) جرم، گناه
بهر – برای	بزهکار – (بزنده) مجرم، مقصر
بهره – نصیب	بزیدن – (bezidun) بزه کردن
بی آک زی – بی عیب زندگی کن (در پاسخ پاک زی گفته شود)	بسامان – منظم
بی باک – کسی که زیانهای احتمالی چیزی را بدیده نگیرد	بسند – کافی
«بی باکان بهر کاری در آمدی» - (بی باک با دلیرجدايي دارد)	بسند کردن – اکتفا
بیابانگیری – وحشیگری (در برابر شهری گری)	بسیج – تدارک، تهیه
بی بهره – بی نصیب	بسیجنده – تولید کننده، تهیه کننده
بیبا – بی اساس	بسیجیدن – تدارک دیدن، تهیه کردن
بی پروا – بی توجه بکسی یا چیزی	بسیجیده – مهیا، تدارک دیده شده بکار بردن کار آمد، کار کن
بیدرنگ – بلافاصله، بدون تامل	بکار – کار آمد، کار کن
	بکار بردن – استعمال کردن

پاد کار – عکس العمل ، کاری که در برابر یا در پاسخ کاری کنند

پارد – (pard) (بروزن کارد) ماده ، متریال

پاردیگری – مادگیری ، ماتریالیسم

پاس – احترام

پاسخده – مسئول

پاسخدهی – مسئولیت

پاسدارانه – محترمانه ، با رعایت احترام

پاس داشتن – احترام گذاشتن

پافه – اجاره

پافیدن – اجاره کردن

پاک – بکلی ، سر تا پا

پاک زی – پاک زندگی کردن (بجای سلام گفته میشود)

پایگاه – مرتبه ، مقام

پایندان – ضامن ، کفیل

پایندیدن – ضمانت کردن ، ضامن شدن

پایه – قاعده

پتیاره – بلا ، آسیبهای همگانی که از سپهر بر آید

پدید آوردن – بوجود آوردن ، ایجاد کردن

پرا – پرنده

پراکندن – منتشر کردن ، شایع کردن

پراکنده – منتشر . شایع ، نثر (آخشیح پیوسته)

پرده داری – حجاب

پرستار – خدمتکار

پرستش – خدمت

پرستیدن – خدمت کردن

پرش – سؤال

پرک – parg (بروزن برگ) اجازه ، اذن

پروا – اندیشه کسی یا چیزی را داشتن و نیکی برای او

خواستن می باشد توجه ، اعتنا (بکار بردن آن در معنی ترس غلط است)

بیزاری – طلاق (معنی خود را هم دارد)

بیشینه – حد اکثر ، ماگزیم

بیفرهنگ – بی ادب

بیفرهنگی – بی ادبی

بیکبار – یکدفعه ، بناگاه - بکلی

بیگفتگو – نیازی بگفتگو (بحث) نیست

بیگمان – (bigoman) بیقین ، مطمئناً

بیم – ترس از خطر یا زیان احتمالی « بیم داشت دزد بخانه اش بیاید » (این واژه در برابر « امید » میباشد و با « ترس » و « هراس » جدایی دارد)

بیناک – (بین + اک) آنچه بینند

بینش – بصیرت

بینشمند – بصیر

بیوسان – منتظر

بیوسیدن – منتظر بودن

بیهوده – (بی + هوده) بی نتیجه

بی یکسو – بیطرف

بی یکسویانه – بیطرفانه

بی یکسویی – بیطرفی

پ

پابستگی – تقیید ، بودن ، قید

پابسته – مقید

پاد – (pad-) این پشوند معنی « برابر یکچیز یا پاسخده آن

را راند . مانند « پادزهر » دارویی که در برابر زهر برای پاسخدهی بآن داده شود . این پشوند بهمان معنی که (آنتی) در زبانهای اروپایی دارد بکار تواند رفت

پاد آواز – انعکاس صوت

پاداش – سزای کار نیک

پادوزم – حمله متقابل

پاد زهر – ضد زهر ، تریاق

تلبیدن - در برخی نوشته ها طلبیدن باین

رویه نوشته شده

تن - بدن ، نفر

تن آسایی - تنبلی

تناشویی - آب تنی و شستشوی تن

تندیسه - مجسمه

تنگنا - مضيقه

تواند بود - شاید ، ممکن است ، یحتمل (بکار بردن شاید

در این معنی غلط ست)

توده - ملت و مردم

توده ای - وابسته بمردم ، ملی

توزیدن - تحصیل کردن ، بدست آوردن

تهی - (tuhi) خالی (این واژه از ته + ی پدیدآمده است

بر وزن پری میباشد)

تیره - طایفه ، گروهی از مردم که هم نژادند (معنی

دیگر خود را در نیز دارد

تیمار - غمخواری ، دلسوزی و پرستاری

ج

جان - مایه زندگی که در جانداران هست

جایگاه - مقام

جبریگری - به جبر (در برابر اختیار) باور داشتن

وهواداران بودن . کتاب " در پیرامون ادبیات " دیده شود

جدا سر - مستقل ، سرکش

جدا سری - استقلال ، سرکشی

جدا شده - مشتق

جدایی - تفاوت ، فرق

جربزه - استعداد ، توانایی انجام دادن یک کار

جستار - (jostar) - (با پیش ج) مبحث (جستن

زیاد یا دنباله دار) (جست + ار)

جلو گرفتن - مانع شدن ، جلوگیری کردن

جلو گیری - ممانعت

جلو گیر - مانع

جنبش - نهضت ، حرکت

جنگ - " جنگیدن " دو گروه یا دو تن در برابر هم استند و

یا جنگاچها بکشتن یکدیگر کوشند

جنگاچ - (جنگ + اچ) اسلحه ، افزار جنگ

جولاهک - عنکبوت

جویش - جستجو ، بحث

جوین - (جو + ین) پدید آمده از جو

جهان - گیتی با زندگی و زندگان و آدمی (واژه گیتی دیده

شود)

چ

چاپاک - (چاپ + اک) آنچه چاپ شود

چاپاکها - مطبوعات

چاره داری - تفویض اختیار (آخشیج ناچار بمعنی جبر)

چامه - شعر

چامه گو - شاعر

چایان - لرزان از سرما

چاییدن - از سرما نآسوده شدن

چبود - (chebood) (چه + بود " ن ") ماهیت

چخش - مجادله ، جدال لفظی

چخیدن - مجادله کردن ، بدلیل کردن نکزاردن در گفتگو

چرا - chura (بر وزن بلا) چرنده

چرند - سخن بیمعنی (با " یاوه " سنجیده شود)

چسان - (چه + سان) چگونه ، بچه صورت

چشم پوشیدن - چشم پوشی کردن ، نادیده گرفتن

چشم داشت - انتظار . توقع

چلیپا - صلیب ، خاچ

چندان - (چند + این) آنقدر « آن اندازه آب آمد که باغ سیراب شد » بکار بردن در معنی بسیار، غلط است)

چند گاهه - موقتی ، موقت

چندین - (چند + این) اینقدر ، این اندازه « چندین پول را برای چه میخواهی » (بکار بردن آن در معنی چند غلط است

چهره بینی - فراست ، پی بردن بحال های درونی کس از راه دیدن چهره او (در این معنی گاهی نیز « چهره شناسی » بکار رفته است)

چیرگی - غلبه

چیره - غالب

چیره دستی - اجحاف

چیستان - معما ، لغز

خ

خاج - صلیب

خامه - قلم

خانگی - اهلی

خاور - مغرب ، غرب (چهل مقاله گفتار چهارسودیده شود)

خجسته - مبارک

خجسته باد - تبریک (عرض میکنم) در روزبه ها بهمديگر توان گفت

خرباتیگری - افکار خراباتیانه داشتن و هوادار آن بودن (« کتاب حافظ چه میگوید » دیده شود)

خرد - xerurd (بروزن پسر) عقل ، نیروی شناسنده نیک از بد ، سود از زیان و راست نا راست

خرد - xord (بر وزن پشت) کوچک ، ریز

خرده - (xordee) عیب . ایراد

خرده خود کامگی - استبداد صغیر

خرده گیری - عیب گیری ، ایراد گیری

خرسند - با سعادت ، آنکه از حال خودخشنود است

خرسندی - سعادت

خرنده - خریدار

خزا - خزنده

خستوان - xutovan (با زیر خ) معترف و مقرر (خستو و خستونده بهمین معنی است)

خستوشی - اعتراف ، اقرار

خستویدن - اعتراف کردن ، اقرار کردن

خشنود - راضی

خشنودی - رضایت

خواب گزاری - تعبیر خواب

خواست - قصد ، مقصود ، اراده

خواناک - xanak (خوان + اک) آنچه خوانده شود

خوانشگاه - قرائت خانه

خواهاک - (خواه + اک) آنچه خواسته شود

خود - حتی (حرف تاکید) (معنی خود را نیز دارد)

خود پسند - متکبر

خود خواهی - حب الذات ، خواستن خود و برای خود (این واژه را در معنی تکبر بکار بردن غلط و بجای آن خود پسندی درست است)

خود کامگی - استبداد

خود کامه - مستبد

خور آیان - مشرق (چهل مقاله گفتار " چهار سو " دیده شود)

خوی - آنچه کسی از سرشت خود نداشته و سپس یاد گرفته و پذیرفته ، (واژه " خیم " دیده شود) (اعمال اکتسابی) عادت . « با اومی زیست و خویهای بد او را یاد گرفته است »

خیزاب - موج

خیزش - قیام

خیم - خلق ، خصلت ، آنچه آدمی از سرشت خود دارد . همچون خشم و آز و رشگ سرکشی و ستمگری و نیکخواهی و آمیغ پژوهی و مانند اینها

د

دژ – (dozh) (بر وزن لژ) پیشوندی است که معنی « بدی

که با درشتی توأم باشد » میدهد . این یثوند نخست ” دژ ” و ده که هنوز در دشمن ، دشنام ، دشوار بازمانده

دژ آگاه – وحشی ، فرهنگ نادیده و دارای آگاهیها ناراست

دژ خوی – دارای خویهای بد و ناتراشیده

دژ خیم – دارای خیمهای بد و وحشیانه

دژ رفتار – دارای رفتار بد (وحشیانه)

دستادست – نقد

دستاویر – مستمسک ، بهانه

دست کم – حد اقل

دسته – اند بسار از مردمست که گرد آمده اند و یک خواست

همگانی را دنبال میکنند : « دسته ای گرد آمده از دولت گله مند بودند »

دست یازیدن – دست دراز کردن

دستینه – امضا، توقیع

دستینه نهادن – امضاء کردن

دشنام – فحش ، سخن نا سزا

دشوار – مشکل

دغلکار – متقلب

دل بسته – علاقمند

دو سخنی – اختلاف (نظر)

دهبان – نگهدارنده دیه ، کدخدا

دهه – (duhee) دوره ده ساله

دیگر کردن – تغییر دادن

دیگر شدن – تغییر یافتن

دیه – (dih) ده ، روستا (ده سبک شده دیه است)

ر

راد – (مرد) سخی ، کریم

رادی – سخاوت ، کرم

داراک – darak (دار + اک) آنچه دارند ، مال

دارنده – صاحب

داناک – danak (دان + اک) آنچه دانند ، معلومات

دانسته – معلوم

دانگیها – حبوبات (غلات)

داور – قاضی ، قضاوت کننده (بمعنی اعم خود)

داورزاد – هیئت داوری ، چند تن که برای داورزیدن گرد آمده اند

داورزیدن – (davurzidun) قضاوت کردن (کار قاضی)

داوری – قضاوت (بطور اعم)

داونده – مدعی

داویدن – ادعا کردن

دد – جانور وحشی

در – باب (در کتابها نیز میتوان بکار برد) (معنی خود را نیز دارد)

در آمد – دخل

در آمدن – وارد شدن

درا – درنده

در بایست – لازم

در بایستن – لازم بودن

در چیده – مرتب

در خورد – متناسب

در رفت – خرج (در برابر در آمد)

در زمان – فوراً ، فی الفور

در یافتن – درک کردن

دریغ – مضایقه . برخی جاها بمعنی « افسوس » بکار رفته

دریغیدن – مضایقه کردن

در یوزه – (گردی) گدایی

دز – daz قلعه

راستکار - درستگر ، امین

راستی - حقیقت (بجای این واژه بهتر است « آمیغ » بکار رود)

راستی پژوهی - خوستن و جستن حقیقت ، حقیقت جویی

راستی را - (براستی) در حقیقت ، حقیقتا

راهبر - (رهبر) مدیر و اداره کننده

راه نمودن - راهنمایی کردن

راهی - عازم

رخت - لباس

رخدا (ه) - واقعه ، حادثه

رده - (rudee) صف ، ردیف

رده بستن - صف بستن

رزم - " رزمیدن " تاختن یکسو بدیگریست ، حمله ، هجوم (در زبان پاک بمعنی جنگ بکار نمی رود)

رزماد - ruzmad (رزم + آد) دسته رزمنده

رزمیدن - حمله کردن ، هجوم بردن

رسا - بلیغ

رساناد - rusanad (رسان + آد) کمیته تبلیغات « یکی از بخشهای یک با همداد »

رسد - rusud (بر وزن سبد) حصه سهم

رشگ - حسد ، حسادت

رشگبر - حسود

روان - جار ، مجری

روان - روح ، آنچه مایه جدائی آدمی از دیگر جانوران است (در این باره کتاب « در پیرامون روان » دیده شود)

روان گرداندن - مجری کردن ، باجرا در آوردن جاری کردن

روانیدن - روان گرداندن

روزبه - عید

روزبهانه - roozbehaneh عیدی

روزگار - عهد ، عصر

روشن گردانیدن - توضیح دادن ، واضح کردن

رویا - (rooya) دارای نیروی روییدن ، نبات

رویایا - نباتات

رویه - صورت ، ظاهر

رویه کاری - ظاهر سازی

ره آورد - سوغات

ز

زاب - صف ، چگونگی کسی یا چیزی

زایدن - اتصاف

زبان دادن - قول دادن

زبون - ذلیل خوار

زبونی - مذلت ، خواری

زردشتیگری - کیش زردشتی داشتن و هوادار بودن

زمرستانگاه - قشلاق

زمینه - موضوع ، متن

زند - شرح ، تفسیر

زندیدن - شرح دادن

زیان - ضرر

زیانمند - مضر ، آخشییج سودمند

زیبیدن - شایسته و برازنده بودن (در رخت و کلاه و اینگونه چیزها)

زینهار - امان ، پناه

ژ

ژرف - (zhurf) عمیق ، گود

ژرفا - عمق

ژرف بینی - تعمق ، غور (ژرف نگری نیز در همین معنی است)

ستهیدن - لجاجت کردن (ستیزیدن که سپس در همین معنی بکار برده شده درستتر است)

س

سات - صفحه

ساختن - " ساخت " چیزی را که نمی بوده پدید آوردنست : « خانه ای ساخت »

سار - پسوند و بمعنای جایبست که یک چیزی در آن فراوان می باشد مانند کوهسار ، چشمه سار، سنگسار

سافه - رای

سافیدن - رای دادن

سالوسی - ریاکار

سامان - نظم

سامانیان - (سامانگر) ناظم

سان - حال ، چگونگی

سپاس - شکر ، تشکر

سپاسمند - متشکر

سپاهیگری - نظام ، سربازی

سپنج - عاریت

سپهر - طبیعت

ستاره شماری - منجمی ، پی بردن به آینده کسی از روی ستارگان

ستاره شناسی - علم هیات

ستاندن - چیزی را از کسی بدون زور بدست آوردن « کتاب از او ستاندم »

ستر سا - محسوس

ستر سنده - محسوس شده

ستر سیدن - (sutursidun) محوس شدن

سترگ - (sotorg) آنچه از تنه و کالبد بزرگ باشد جسیم

سترون - نازا ، عقیم

ستیز - لجبازی

ستیزا - ، لجباز

ستیزه - لج ، لجبازی ، عناد

ستیزیدن - لجاجت کردن

سختی کشی - ریاضت

سده (صده) - قرن ، دوره صد ساله

سده های میانه - قرون وسطی

سر انجام - عاقبت ، با لخره

سر رشته داری - حکومت

سر سخن - عنوان ، تیترا (در مقاله و مانند آن)

سرشت - خمیره

سرشتن - خمیر کردن ، ترکیب کردن

سر گفتار - عنوان ، تیترا

سرودن - « سرود » خواندن با آواز ، آواز خواندن گروهی

سر وزیر - نخست وزیر ، صدراعظم

سزا - (سزنده) جایز ، حق کسی

سزیدن - جایز بودن ، حق کسی بودن « پاداش یا کیفر یا کار دیگری ، از روی قانون و آیین بکسی ستوده بودن می باشد »

سکالاد - sokalad (سکال + اد) هیئت شورت ، شورا . کنگره

سکالش - شور ، مشورت

سکالشگاه - مجلس شورا ، پارلمان

سکالیدن - مشورت کردن

سمر د - sumurd (بروزن نبرد) وهم ، خیال، آنچه در اندیشه آدمی پدید آید

سمر دیدن - خیال کردن ، تخیل

سنجش - مقایسه ، ملاحظه

